

بررسی عوامل موثر بر افزایش و ارتقاء احساس امنیت زنان در فضاهای شهری نمونه موردی مناطق ۵ و ۶ شهرداری تبریز سارا موسوی

دانشجوی دکتری، واحد علوم تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

مجید ولی شریعت پناهی*

دانشیار دانشکده علوم انسانی، یادگار امام خمینی (ره)، شعبه شهر ری، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۶/۰۳ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۱۱/۱۶

چکیده

شهر فضایی برای استفاده همه اقشار جامعه می باشد. فقدان احساس امنیت در میان زنان یک جامعه باعث کم‌رنگ تر شدن حضور آن‌ها خواهد شد. مقاله حاضر با هدف سنجش عوامل موثر بر ارتقاء احساس امنیت زنان در فضاهای شهری تبریز انجام شده است. هدف، بررسی رابطه بین متغیرهای زمینه ای شامل سن، تحصیلات، تعداد افراد خانواده، محل تولد و متغیرهای مستقل شامل وجود فضاهای قابل دفاع، دسترسی پذیری محیط شهری و نقش مدیریت شهری بر افزایش احساس امنیت زنان می باشد. نمونه مورد مطالعه از بین زنان ساکن دو منطقه شهر تبریز با پاسخگویی به پرسشنامه ها مورد تحلیل قرار گرفته اند و نتایج از طریق نرم افزار آماری SPSS مورد تجزیه و تحلیل توصیفی و استنباطی قرار گرفته است. نتایج تحلیل نشان داد در بین متغیرهای زمینه ای سن و تحصیلات و محل تولد زنان ارتباط معناداری با افزایش احساس امنیت آنان ندارد و با افزایش یا کاهش سن و تحصیلات زنان، و شهری یا روستایی بودن آنان احساس امنیت آنان تغییر معناداری پیدا نمی‌کند. اما بین تعداد اعضای خانواده و افزایش احساس امنیت زنان ارتباط معنادار معکوس وجود دارد. یعنی با افزایش تعداد اعضای خانواده احساس امنیت زنان کاهش و ترس و واهمه آنان از فضاهای شهری افزایش پیدا می کند و بالعکس. بین ایجاد فضاهای قابل دفاع در شهر و افزایش امنیت محیطی زنان و همچنین بین دسترسی محیطی در شهرها و ارتقاء امنیت محیطی و حمایت مدیریت شهری رابطه معناداری به نظر می رسد.

کلیدواژگان: امنیت، فضای شهری، سرزندگی شهری، احساس امنیت.

مقدمه

زنان به حضور در فضاهای مختلف شهری در ساعات مختلف نیاز دارند. خشونت و عدم احساس امنیت و ترس از حضور در فضاهای شهری عامل تاثیر گذار مهمی در کاهش تعاملات روزمره زنان در فضاهای شهری است. نبود امنیت برای زنان - چه واقعی و چه بالقوه - سبب می شود که زنان نتوانند شهروند تمام عیار به شمار بیایند و به راحتی در زندگی عمومی مشارکت داشته باشند. به علاوه برنامه ریزی برای یک فضای شهری بدون توجه به امنیت آن، افزایش هزینه هایی چون روزآمد ساختن یا به هنگام کردن آن با استفاده از تجهیزات ایمن و افزودن بر تعداد کارکنان امنیتی را در پی خواهد داشت (ضابطیان و همکاران، ۱۳۸۹: ۱۴۷-۱۰۸). از سویی شهرها که حجم وسیعی از جمعیت شهری را در خود جای می دهند، اماکنی بالقوه و مستعد ایجاد رعب و آسیب پذیری هستند، چرا که شهرها نظام های پیچیده با اجزاء درونی بسیار مرتبط با هم دارند (Bugliarello، 2005، 278-293). تحولات دهه های اخیر سبب شده تا امکانات جدید شهرهای امروزی مانند گذشته قادر به تامین آرامش و امنیت شهروندان نباشند (گلی، ۱۳۹۰: ۱۶۵-۱۴۳). برای ایجاد احساس آرامش روانی و سرزندگی در زنان، طراحی فضایی برای آنها به دور از هرگونه مشکلات امنیتی و جنسیتی ضروری به نظر می رسد؛ فضاهایی که مختص زنان بوده و آنها در آنجا احساس آرامش و امنیت کنند. نبود احساس امنیت زنان در فضاهای شهری، مشارکت کامل ایشان را در اجتماع محدود می کند و علاوه بر آسیب های روانی بر فرد، خانواده و جامعه را نیز متاثر خواهد کرد. متغیر وابسته در این پژوهش که در واقع مساله اصلی پژوهش که امنیت زنان در شهرها و راهکارهای مقابله با ناامنی در فضاهای شهری از طریق طراحی درست و آگاهانه فضاهای شهری می باشد و متغیرهای مستقل شامل متغیرهای زمینه ای چون: سن، تحصیلات، شغل، تعداد افراد خانواده، محل تولد بر مبنای اینکه شهری یا روستایی است، میزان تحصیلات پدر، میزان تحصیلات مادر، شغل پدر، میزان تقریبی درآمد خانواده، نوع منزل مسکونی که شامل ملکی، رهنی، اجاره ای رهنی یا اجاره ای است و مدت زمان سکونت در منطقه می باشد. در واقع هدف کلی از پژوهش حاضر یافتن راهکارهایی است که بتوان با استفاده از آن به ارتقاء حس ایمنی و آرامش زنان در فضاهای مختلف با کاربری های مختلف شهری و در ساعات مختلف شبانه روز کمک نمود. و بدین منظور باید فضاهای شهری را از ابعاد و رویکردهای مختلف معماری شهرسازی، طبیعی و جغرافیایی و اکولوژیکی و جامعه شناختی مورد تحلیل و بررسی قرار داد.

سوالات اساسی تحقیق شامل موارد زیر می باشد:

- ۱- آیا بین میزان تحصیلات زنان با افزایش احساس امنیت آنان در فضای شهری رابطه معنی داری وجود دارد؟
- ۲- آیا فاکتور سن زنان در افزایش احساس امنیت آنان در شهر موثر می باشد؟
- ۳- آیا بین تعداد اعضای خانواده و افزایش احساس امنیت زنان رابطه معنی داری وجود دارد؟
- ۴- چه رابطه ای بین محل تولد زنان (شهری / روستایی) و افزایش احساس امنیت زنان در شهر وجود دارد؟

مبانی نظری

- نظریه کوین لینچ: یکی از اساسی ترین مفاهیمی که کوین لینچ مطرح کرد، مفهوم "خوانایی" در فضای شهری بود که منظور از آن رابطه ای بود که بازیگران اجتماعی و در اینجا شهروندان می توانستند به صورت بالقوه

یا بالفعل با فضای شهری از طریق "قرائت" این فضا برقرار کنند. نمایانی آن کیفیتی است در شیئی که به احتمال زیاد تصویری روشن در ذهن هر ناظری به وجود می آورد. مراد آن شکل، رنگ و نظم و سامانی است که ایجاد تصویری روشن و مشخص با بافتی مستحکم و مزایای بسیار را از محیط زندگی آدمی آسان و میسر می دارد. ممکن است آن را خوانایی یا قابلیت رویت - به معنای وسیع این لغت نیز بنامیم؛ جایی که اشیاء نه تنها قابل رویتند؛ بلکه به شدت و به وضوح تمام خود را به تمام حواس آدمی عرضه می کنند. این "قرائت" در واقع باید به شهرنشینان کمک کند تا خود را در فضا "باز یافته" و در آن احساس "ایمنی" کرده و بتوانند کالبد خود را در آن هدایت کنند (www.blogfa.com).

- نظریه انتخاب منطقی: این نظریه که بر پایه فرصتهای جرم استوار است، بوسیله کرنیش و کلارک در سال ۱۹۹۳ مطرح شد. در این دیدگاه فرض بر این است که مجرم در انتخاب هدف مجرمانه خود تصمیم کاملا منطقی و عاقلانه می گیرد و برای این کار کاملا به نوع جرم، زمان جاذبه ها و امکانات مکان برای انجام عمل مجرمانه می اندیشد. عدم حضور نگهبان امکان دسترسی و فرار سریع از محل ارتکاب جرم، وجود اهداف مجرمانه (مثل اتومبیل، در جرم سرقت یا مشتری، در جرم فروش مواد مخدر) فرصتهایی است که احتمال جرم را افزایش می دهد. لذا به شکل منطقی وجود فرصتهای جرم بیشتر در یک مکان موجب افزایش جرم و کم شدن این فرصتها میزان جرم را کاهش می دهد (Loukaitou, 1997, p9).

- نظریه ترکیب فضا: ترکیب فضا یک مفهوم ریخت شناسی شهری است که در دهه ی ۱۹۸۰ توسط هیلیر و هنسون توسعه یافته و متعاقبا هیلیر آن را گسترش داده است. بیل هیلیر تحقیقاتی در این زمینه و مرتبط با شکل های مختلف خانه سازی و وقوع جرم انجام داده است. بررسی های هیلیر که از طریق مدل سازی رایانه ای صورت گرفت نشان داده که جرم بیشتر در جاهایی که ساکت بوده و ارتباط کمی با مکان های دیگر دارد، رخ میدهد همچنین فرم ساخت و استفاده از مکان نیز در میزان ارتکاب جرم در آنها موثر است و در مکان هایی که تفاوت زیادی بین فضاهای خصوصی و عمومی، وجود نداشته و نظارت طبیعی بر آن کم است، ارتکاب جرم بیشتر است. از دیگر دستاورد های تحقیقات وی میتوان به رابطه مستقیم بین کمبود نمای رو به خیابان در ساختمان های مسکونی و ترس در بین عابران پیاده اشاره کرد.

- نظریه جلوگیری از جرایم موقعیتی: جلوگیری از جرم موقعیتی احتمالا فضایی ترین مفهوم پیشگیری از جرم است. پیشگیری از جرم موقعیتی رویکردی است که بدون توجه به شخصیت مجرم، تلاش برای اصلاح آن یا حذف تمایلات مجرمانه، صرفا به دنبال کاهش فرصت های مجرمانه است. تمرکز این نظریه بر محیط هایی است که جرم در آن محقق می شود، نه بر کسانی که مرتکب جرم میشوند. این نوع پیشگیری با تحلیل شرایطی که موجب ارتکاب انواع جرایم می شود در پی تغییر مدیریت و محیط است به طوری که رفتار مجرمانه مشکل تر، خطرناک تر، کم مزیت تر و دارای توجیه پذیری کمتری شود. این نظریه توسط رونالد کلارک روانشناس و جرمشناس، توسعه یافت. وی در سال ۱۹۹۲ مجموعه ای از تکنیک های کاهش فرصت جرم خیز را ارائه کرد که بر مبنای راهبرد های زیر استوار بود: افزایش ریسک، بالاتر بردن شانس دستگیری مهاجمین افزایش تلاش لازم

برای ارتکاب به جرم کاهش جوایز ناشی از جرم در طول سالها تجربه و تحقیق بر روی این موضوع، بر تعداد راهبردها و تکنیک های این نظریه افزوده شد.

- رویکرد فمینیستی

در نظریات فمینیستی دو رویکرد مهم درخور شناسایی است که غالباً در سنت انتقادی علوم اجتماعی ریشه دارد و ترس را در مناسبات سیاسی، اجتماعی و قدرت جستجو می کند. در این رویکرد تمرکز اصلی بر منزلت اجتماعی زنان است و این اعتقاد وجود دارد که به حاشیه راندن زنان یا کنار گذاشتن آنها و نیز فرودستی آنان بر احساس ناامنیشان می افزاید. به لحاظ تاریخی، شهرها را مردان ساخته و اداره کرده اند و در فرآیند برنامه ریزی و سازمان دهی فضای شهری هم نظیر دیگر حوزه های زندگی، زنان در حاشیه قرار داشته اند و وجهه شهرها به شدت مردانه است؛ به این معنا که امکانات کمتری برای حضور امن در شهر در اختیار زنان قرار می گیرد (صادقی و میر حسینی، ۱۳۸۲؛ ۱۳۰-۱۲۹).

یکی از مهم ترین عوامل ایجاد احساس ناامنی در زنان خشونت های جنسی علیه آنان است. مزاحمت های جنسی از آن جهت که ناخواسته و تحمیلی است و باعث ناراحتی های روحی و جسمی و به دنبال آن احساس ناامنی در زنان می شود، یکی از مصادیق خشونت علیه زنان قلمداد می شود. خشونت های جنسی پیوستاری است که از مزاحمت جنسی تا تجاوز و قتل ادامه می یابد. نظریه پردازان فمینیست تبیین های فردی و خانوادگی را در باب خشونت کافی نمی دانند، هرچند معتقدند این عوامل میتواند به مثابه عامل تشدیدکننده رفتار خشن عمل کند، تأکید آنها بر وجود ساختار نابرابر روابط قدرت میان زنان و مردان در جامعه و نهادهای آن است. توجه آنان متوجه ساختاری مردسالارانه در جامعه است که به مردان اجازه اعمال قدرت بر زنان را می دهد. به نظر آنان، خشونت عمل انفرادی یک مرد علیه یک زن نیست که با استفاده از ویژگی های فردی تحت بررسی قرار گیرد، بلکه خشونت رفتاری است که از جانب مردان جامعه بر زنان جامعه اعمال می شود؛ خشونت ابزار نظارتی مهمی است که بازتاب روابط نابرابر قدرت در جامعه است و به حفظ روابط نابرابر قدرت کمک می کند (اعزازی، ۱۳۸۳؛ ۴۷).

گلی و قاسم زاده و سایر همکاران در پژوهشی با عنوان عوامل موثر در احساس امنیت اجتماعی زنان در فضاهای عمومی شهری مطالعه موردی پارک ائل گلی تبریز به این نتیجه رسیده اند که بین عوامل فرم فضا، اطلاعات محیطی گمراه کننده، نور، آلودگی محیطی، میزان دسترسی به خدمات حمل و نقل عمومی، کیفیت فعالیت ها و کاربری زمین پیرامون پارک و عوامل اجتماعی استفاده کنندگان از قبیل سن، شغل، تحصیلات با میزان احساس امنیت زنان رابطه وجود دارد. همچنین عامل نور بیشترین تاثیر و عامل فعالیت ها و کاربری زمین کمترین تاثیر را در احساس امنیت زنان دارد. دیگر اینکه بین فرم فضا، وجود اطلاعات محیطی گمراه کننده، نور، آلودگی محیطی، میزان دسترسی به خدمات حمل و نقل عمومی و کیفیت فعالیت ها و کاربری زمین و احساس امنیت زنان همبستگی معنی داری در سطح اطمینان ۹۹ درصد وجود دارد.

مقاله دیگری با عنوان بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی زنان در پارک های شهری تبریز مطالعه موردی پارک ائل گلی توسط آرزو افلاطونی انجام شد. نتیجه پژوهش نشان داد که میزان تحصیلات، سن، وضعیت تاهل، میزان

درآمد، نقش نیروی انتظامی و رسانه‌ها به مقدار بسیار زیادی بر میزان احساس امنیت اجتماعی زنان تاثیر داشته و در این میان وضعیت کالبدی - فیزیکی پارک‌های شهر تبریز کم‌ترین تاثیر را از نظر زنان داشته است.

پژوهشی تحت عنوان تبیین عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر احساس امنیت زنان مطالعه موردی: زنان ساکن در مناطق (۱ و ۲) شمال تهران و مناطق (۱۹ و ۲۰) جنوب تهران در سال ۱۳۹۰ توسط محسن نیازی، سهراب زاده و فرشاد فر انجام گرفته است. در این پژوهش، نقش عوامل فرهنگی و اجتماعی مؤثر در احساس امنیت زنان در مناطق جنوب و شمال تهران مورد بررسی قرار گرفته است. روش تحقیق مورد نظر پیمایشی است و جامعه آماری شامل کلیه زنان واقع در سنین فعالیت (گروه سنی ۱۵ تا ۶۴) می‌باشد، حجم نمونه در مناطق شمال تهران ۵۳۲ و در مناطق جنوب تهران ۵۳۰ نفر می‌باشد، یافته‌های پژوهش رابطه معنادار بین متغیرهای اجتماعی و فرهنگی (مهارت‌های زندگی، سرمایه اجتماعی، هویت ملی، سرمایه فرهنگی و پایگاه اجتماعی - اقتصادی) با مقوله احساس امنیت اجتماعی زنان در مناطق شمال و جنوب تهران را نشان داده است. نتایج آزمون T تفاوت معنادار بین احساس امنیت در بین زنان مناطق شمال و جنوب تهران را در سطح اطمینان ۹۹ درصد نشان داده است. طلعت در تحقیقی با عنوان عوامل مؤثر بر افزایش احساس امنیت زنان در پارک‌های شهر بجنورد به این نتیجه دست یافت که خصوصیات محیطی، تصور فرد از خود، اعتماد اجتماعی، تجارب قبلی، آگاهیهای اجتماعی، محل سکونت، احساس کنترل، نظم اجتماعی، پایداری اجتماعی، پایگاه اجتماعی و اقتصادی، ضمن داشتن رابطه معنادار به ترتیب بیشترین تاثیر را بر افزایش احساس امنیت زنان دارند (طلعت، ۱۳۹۳). زین العابدین در تحقیق خود با عنوان «مولفه‌های تاثیر گذار بر امنیت شهروندی در شهر رشت» به دست آورد که میزان تاثیر گذاری مسائل اجتماعی - فرهنگی بر امنیت شهروندی در شهر رشت بیش از مسائل اقتصادی - سیاسی است (زین العابدین، ۱۳۹۱).

داده‌ها و روش‌ها

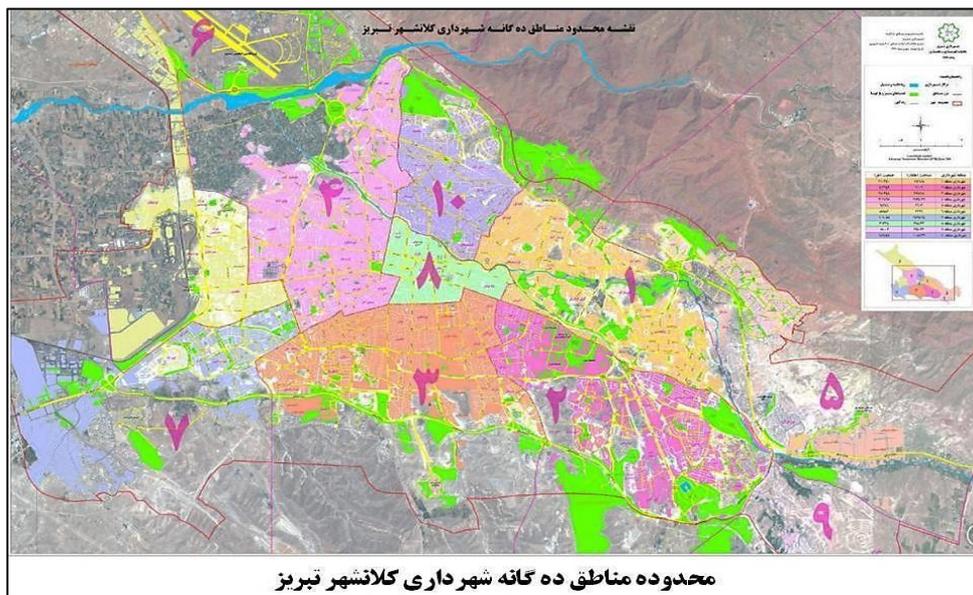
تحقیق از نوع کاربردی بوده و از نوع حل مساله می‌باشد و روش مطالعه به صورت اسنادی، میدانی می‌باشد و روش تحقیق حاضر به روش توصیفی تحلیلی می‌باشد. بدین صورت که بعد از کد گذاری و وارد کردن اطلاعات پرسشنامه‌ها از نمونه آماری مورد مطالعه به ارائه آمار توصیفی پاسخها می‌پردازیم و سپس با استفاده از نرم افزار SPSS به تحلیل آماری و بررسی رابطه بین متغیرها و شدت و نوع رابطه می‌پردازیم تا به نتایج قابل قبولی از عوامل ارتقای احساس امنیت زنان در شهر برسیم. جامعه آماری مورد بررسی این تحقیق مناطق ۵ و ۶ شهرداری کلان شهر تبریز می‌باشد و برای جمع آوری داده‌ها از بین زنان ۶۴-۱۵ سال که در محدوده‌های مورد مطالعه به عبور و مرور می‌پردازند از طریق پرسشنامه سوال شده است. در تحقیق حاضر از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای مساوی با تصادفی ساده استفاده شده است. کل جمعیت شهر تبریز بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵، ۱۵۵۸۶۹۳ نفر می‌باشد که از این تعداد، ۷۷۲۰۳۲ نفر جمعیت زنان را تشکیل می‌دهد حجم جامعه آماری تحقیق حاضر که شامل زنان گروه سنی ۶۴-۱۵ ساله در مناطق ۵ و ۶ شهرداری تبریز می‌باشد در مجموع ۱۱۱۲۰۴ نفر می‌باشد که از این تعداد ۴۸۵۶۴ نفر زنان ساکن در منطقه ۶ و ۶۲۶۴۰ نفر از زنان ساکن در منطقه ۵ شهرداری تبریز می‌باشند. نمونه آماری پژوهش حاضر ۳۸۳ نفر از زنان ساکن در مناطق ۵ و ۶ شهرداری تبریز می‌باشد که با استفاده از فرمول کوکران به دست آمده است. در این تحقیق برای

ارزیابی قابلیت اعتماد پرسشنامه‌ها از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است و هر چقدر این ضریب بیشتر باشد نشان دهنده اعتماد پذیری بیشتر است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار آماری SPSS و با استفاده از آزمون های T Test و تحلیل واریانس Anova همبستگی پیرسون استفاده شده است.

محدوده مورد مطالعه

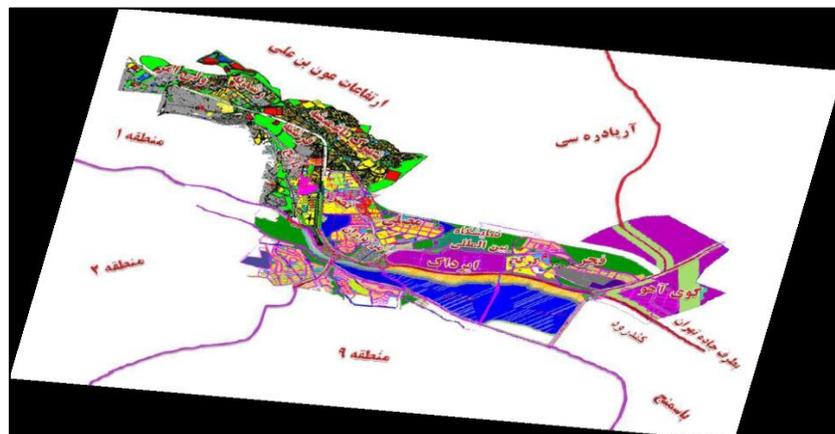
کلانشهری در شمالغرب ایران و مرکز استان آذربایجان شهرقی است. این شهر، بزرگ‌ترین قطب اقتصادی منطقه شمال غرب ایران و مناطق آذری نشین بوده است. مرکز اداری، ارتباطی، سیاسی، بازرگانی، صنعتی، فرهنگی و نظامی این منطقه شناخته می‌شود (حداد عادل، ۱۳۸۰؛ ۳۸۱). در سال ۱۳۹۵ خورشیدی، جمعیت تبریز بالغ بر ۱,۵۵۸,۶۹۳ نفر بوده است. اکثریت ساکنان تبریز آذربایجانی بوده و به زبان ترکی آذربایجانی با لهجه تبریزی سخن می‌گویند؛ البته برخی اسناد تاریخی نشان می‌دهد که تا سده یازدهم هجری، زبان آذری-شاخه‌ای از زبان‌های ایرانی-در این شهر تکلم می‌شده است. وسعت شهرستان تبریز به‌طور تقریبی ۱۷۸۱ کیلومتر مربع است. شهرستان تبریز از شمال به شهرستان اهر، از جنوب به شهرستان اسکو، از شرق به شهرستان هریس و استان آبداد و از غرب و شمال غرب به شهرستان شبستر و شهرستان سرسبز مرند محدود می‌گردد.

شکل ۱. نقشه محدوده ده گانه مناطق کلانشهر تبریز

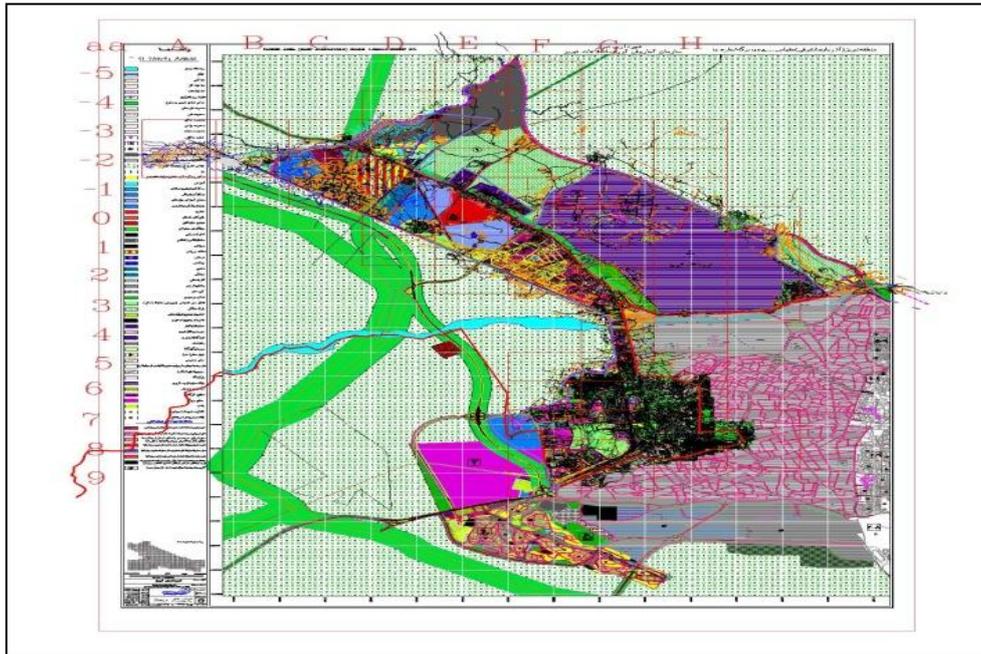

محدوده مناطق ده گانه شهرداری کلانشهر تبریز

شکل ۲. نقشه منطقه ۵ شهرداری تبریز

شکل ۳. نقشه منطقه ۶ شهرداری تبریز

نتایج آمار استنباطی

۱- محل تولد و احساس امنیت

جدول زیر رابطه احساس امنیت با محل تولد را نشان می دهد. از آنجا که محل تولد یک متغیر اسمی دو حالتی (شهر، روستا) است، از آزمون t -test برای سنجش رابطه بین این دو متغیر استفاده شده است. نتایج آزمون t با سطح معنی داری ۰/۳۱۹ نشانگر آن است که در بین پاسخگویانی که شهری یا روستایی هستند، تفاوت معنی داری از لحاظ احساس امنیت وجود ندارد. درجدول زیر نتایج آزمون تفاوت میانگین ها آورده شده است.

جدول ۱. آزمون تفاوت میانگین احساس امنیت برحسب محل تولد

متغیر وابسته	وضعیت تاهل	تعداد	میانگین	یکپارختی واریانس ها	سطح معنی داری F	آماره t	درجه آزادی	سطح معنی داری t
احساس امنیت	شهر	۳۳۱	۱۰/۷۵	۶/۵۱	۰/۰۱۱	-۰/۹۹۸	۳۸۱	۰/۳۱۹
	روستا	۵۲	۱۱/۳۸					

منبع : یافته های تحقیق

۲- سواد و احساس امنیت

برای آزمون تفاوت میانگین احساس امنیت و سواد از تحلیل واریانس (ANOVA) استفاده شده است. نتایج تحلیل واریانس تفاوت میانگین معنی داری را از لحاظ احساس امنیت و سواد نشان نداد. به این معنا که سواد بالا و پایین در احساس امنیت آنان تأثیر نداشته است. نتایج این آزمون در جدول آورده شده است.

جدول ۲. تحلیل واریانس مشارکت بر حسب سواد

منابع تغییر	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	F	سطح معنی داری
میان گروهی	۶۵/۳۸۷	۲	۳۲/۶۹۴	۱/۸۴۱	۰/۱۶۰
درون گروهی	۶۷۴۷/۸۴۱	۳۸۰	۱۷/۷۵۷		
کل	۶۸۱۳/۲۲۸	۳۸۲			

منبع: یافته‌های تحقیق

رابطه بین سن و احساس امنیت

با توجه به سطح اندازه‌گیری متغیرها، در این قسمت نیز برای سنجش رابطه بین متغیرهای سن و احساس امنیت از همبستگی پیرسون استفاده شده است. نتایج حکایت از آن دارد که هیچ رابطه‌ای بین متغیر مستقل سن و متغیر وابسته احساس امنیت، وجود ندارد و سطح معنی داری این دو متغیر ۰/۲۵۴ می‌باشد که بیشتر از سطح معنی داری قابل قبول (۰/۰۵) است؛ یعنی سن شرکت‌کنندگان بر احساس امنیت آنان تأثیری ندارد. در جدول زیر نتایج این آزمون ارائه شده است.

^a = عدم معنی داری آماری

جدول ۳. همبستگی بین متغیر سن و احساس امنیت

ردیف	متغیر	نوع آزمون	ضریب همبستگی P	سطح معنی داری (Sig)
۱	سن	پیرسون	-۰/۰۵۸ ^a	۰/۲۵۴

منبع: یافته‌های تحقیق

رابطه بین تعداد اعضای خانواده و احساس امنیت

نتایج به دست آمده نشان می‌دهد بین تعداد اعضای خانواده و احساس امنیت زنان، همبستگی معکوس و معنی داری وجود دارد. بدین معنا که با افزایش تعداد افراد خانواده، احساس آنان کاهش می‌یابد. آماره‌های مربوط به این قسمت در جدول زیر نشان داده می‌شود.

جدول ۴. همبستگی بین تعداد اعضای خانواده و احساس امنیت زنان

ردیف	متغیر	نوع آزمون	ضریب همبستگی P	سطح معنی داری (Sig)
۱	تعداد اعضای خانواده	پیرسون	-۰/۱۰۳	۰/۰۴۴

منبع: یافته‌های تحقیق

ارزیابی نهایی فرضیه‌ها، نتیجه‌گیری، پیشنهادها

ارزیابی نهایی فرضیه‌ها

فرضیه: به نظر می رسد رابطه معنی داری بین متغیرهای زمینه ای و احساس امنیت زنان در فضاهای شهری وجود دارد.

متغیرهای زمینه ای شامل تحصیلات، سن، تعداد اعضای خانواده و محل تولد می باشد.

آیا بین میزان تحصیلات زنان با افزایش احساس امنیت ارتباط معنی داری وجود دارد؟

برای آزمون تفاوت میانگین احساس امنیت زنان و سواد از تحلیل واریانس (ANOVA) استفاده شده است. نتایج تحلیل واریانس تفاوت میانگین معنی داری را از لحاظ احساس امنیت و سواد نشان نداد. به این معنا که سواد بالا و پایین در احساس امنیت آنان تأثیر نداشته است.

آیا بین سن زنان و افزایش احساس امنیت در شهر رابطه معنی داری وجود دارد؟

با توجه به سطح اندازه گیری متغیرها، در این قسمت نیز برای سنجش رابطه بین متغیرهای سن و احساس امنیت از همبستگی پیرسون استفاده شده است. نتایج حکایت از آن دارد که هیچ رابطه ای بین متغیر مستقل سن و متغیر وابسته احساس امنیت، وجود ندارد و سطح معنی داری این دو متغیر ۰/۲۵۴ می باشد که بیشتر از سطح معنی داری قابل قبول (۰/۰۵) است؛ یعنی سن شرکت کنندگان بر احساس آنان تأثیری ندارد.

آیا بین تعداد اعضای خانواده و افزایش احساس امنیت زنان رابطه معناداری وجود دارد؟

نتایج به دست آمده نشان می دهد بین تعداد اعضای خانواده و احساس امنیت زنان، همبستگی معکوس و معنی داری وجود دارد. بدین معنا که با افزایش تعداد افراد خانواده، احساس آنان کاهش می یابد.

آیا بین محل تولد زنان و افزایش احساس امنیت آنان در فضاهای شهری ارتباط معنی داری وجود دارد؟

از آنجا که محل تولد یک متغیر اسمی دو حالتی (شهر، روستا) است، از آزمون t-test برای سنجش رابطه بین این دو متغیر استفاده شده است. نتایج آزمون t با سطح معنی داری ۰/۳۱۹ نشانگر آن است که در بین پاسخگویانی که شهری یا روستایی هستند، تفاوت معنی داری از لحاظ احساس وجود ندارد و رابطه معناداری بین محل تولد شهری یا روستایی بودن و افزایش احساس امنیت زنان در شهر وجود ندارد.

جدول ۵. نتایج آماری آزمون فرضیه ها

ردیف	فرضیه های تحقیق	تأیید موقت	رد موقت
۱	بین سواد و احساس آن ها رابطه وجود دارد.		*
۲	بین سن و احساس امنیت زنان رابطه وجود دارد.		*
۳	بین تعداد اعضای خانواده و احساس امنیت زنان رابطه وجود دارد.	*	
۴	بین محل تولد و احساس امنیت آنان تفاوت معنی داری وجود دارد.		*

منبع: یافته های تحقیق

وضع امنیت زنان در محدوده های مطالعاتی

شکل ۱. انبوهی فضای سبز پارک جنگلی باغمیشه

انبوهی فضای سبز و وجود فضاهایی که مخصوصاً شب هنگام احساس ناامنی و دلهره را در زنان و قشر آسیب پذیر جامعه به وجود می آورد باید اصلاح شوند و در صورت امکان در نزدیکی ورودی های پارک و مناطق پر تردد طراحی شوند.

شکل ۲. محصور نبودن پارک جهت تامین امنیت بیشتر و عدم کنترل ورودی و خروجی پارک

پارک جنگلی باغ‌میشه متاسفانه از قسمتهای انتهایی پارک که خلوت‌ترین و کم‌ترددترین فضای پارک، باز می‌باشد که می‌تواند شرایط ناامن و پرخطری را برای زنان و کودکان فراهم کند.

شکل ۳. کف‌سازی نامناسب قسمت‌هایی از پارک

عدم مراقبت و به هم ریختگی محیطی مانند وجود آشغال، خرابه‌ها، کف‌سازی‌های نامناسب معابر موجب افزایش جرم و کاهش امنیت می‌شود. انتظار می‌رود مدیریت شهری با تعمیر به موقع عناصر خراب محیط شهری علاوه بر اینکه به زیبایی بصری فضای شهری کمک میکند مانع از آشفته‌گی ظاهری و ایجاد ناامنی در شهر می‌شود. وجود فضاهای بی‌دفاع، وجود زوایا و گوشه‌های پنهان، وجود فضاهای متروک متعدد و بلا استفاده، عدم وجود روشنایی‌های مطلوب در مکان‌های آسیب‌پذیر، نبود مراقبت و نظارت کافی، از بارزترین مشکلات روبرو در فضای پارک این دو منطقه می‌باشد.

۳-۵- پیشنهادات

- ۱- اولین و مهمترین و عملی‌ترین گام برای حل مشکلات شهری و همچنین افزایش احساس امنیت زنان در فضاهای شهری به عنوان بخشی از مشکلات شهری روبرو، اعتبار و ارج نهادن به امور پژوهشی و استفاده از زبده‌ترین پژوهشگرها و کارشناسان برای به چالش کشیدن فضاهای معیوب شهری
- ۲- مشارکت زنان در طراحی امن فضای شهری و استفاده از حس زیبایی‌شناختی زنان در طراحی شهری زنده و پویا
- ۳- تغییر نگرش مسئولین امور شهری نسبت به شهر به عنوان فضایی صرفاً عبوری به فضایی برای زندگی و سرزندگی
- ۴- افزایش فضاهای تفریح سالم و گذران مطلوب اوقات فراغت برای جوانان و زنان و کودکان
- ۵- افزایش مسیرهای پیاده‌راه و طراحی خیابانهای مخصوص پیاده روی و کف‌سازی مناسب پیاده‌روها جهت عبور معلولین و کالسکه‌بچه‌ها

- ۶- ایجاد موانع برای حرکت موتور و ماشین های سواری در محدوده پیاده راهها و پارکها
- ۷- طراحی مبلمان شهری به گونه ای که مانع دید افقی نشود
- ۸- نورپردازی و از بین بردن فضاهای تاریک در نقاط تاریک خیابان و پارکها و فضاهای عمومی
- ۹- تلاش مدیریت شهری در از بین بردن فضاهای بدون کارکرد و مرده شهری
- ۱۰- قرار دادن فعالیتهای ورزشی فرهنگی اجتماعی در کنار محل هایی با امکان بروز نا امنی
- ۱۱- محدود کردن کاربری هایی که امکان بروز نا امنی و جمع شدن افراد ناباب و کنترل این فضاها توسط دوربین و نگهبان یا حتی پلیس
- ۱۲- تعریض معابر تنگ و باریک با وجود پیچ های زیاد و کنج های نامطلوب و خارج از دید
- ۱۳- خوانایی علایم و داشتن علایم راهنمایی درست در پارکها برای پیشگیری از گم بودن دسترسی ها و کاربری های مختلف

منابع فارسی :

- اعزازی ، شهلا ، ۱۳۸۳ ، ساختار جامعه و خشونت علیه زنان ، فصلنامه رفاه اجتماعی ، سال چهارم ، شماره ۱۴ : ۸۴-۷۷.
- بمانیان ، محمد رضا و رفیعیان ، مجتبی و ضابطیان ، الهام ، ۱۳۸۸ ، سنجش عوامل موثر بر ارتقای امنیت زنان در محیط های شهری (مورد : محدوده اطراف پارک شهر - تهران) ، پژوهش زنان ، دوره ی ۷ ، شماره ی ۳ .
- حداد عادل ، غلامعلی ، دانشنامه جهان اسلام ، جلد ۶ ، تهران : بنیاد دائره المعارف اسلامی ، سرواژه تبریز ، ۱۳۸۰ ، ص ۳۸۱ .
- شوای، فرانسواز ، ۱۳۷۵، شهرسازی تخیلات و واقعیات، ترجمه سید محسن حبیبی، تهران :دانشگاه تهران.
- صادقی فسایی و میر حسینی ، ۱۳۸۸ ، « تحلیل جامعه شناختی ترس از جرم در میان زنان شهر تهران» . نامه علوم اجتماعی . س ۱۷ . ش ۳۶ .
- طلعت ، تازیکی ، ۱۳۹۳ ، عوامل موثر بر افزایش احساس امنیت زنان در پارکهای شهر ،(مطالعه موردی زنان ۵۰-۱۸ سال شهرستان بجنورد) ، دانش انتظامی خراسان شمالی ، دوره ۱ ، شماره ۱.
- گلی ، علی ، ۱۳۹۰ ، « زنان و امنیت در فضاهای عمومی شهری ؛ مطالعه ی موردی پارک آزادی شیراز» ، جامعه شناسی تاریخی ، ش ۲ .

منابع خارجی :

- Loukaitou - Sideris Anastasia , 1998, Hotspots of Bus Crime , department of urban planning , UCLA , Los Angeles.
- Bugliarello George, Urban Security in Perspective, Technology in Society, Volume 25, Issue4, November 2223, Pages 499-527, <http://www.sciencedirect.com/science>

منابع اینترنتی:

- www.blogfa.com